

SIGNALLINAN

NR 4

Februari 1999

PÅ BESÖK HOS SVEN NAHLIN MED MÖTE OCH SAMKVÄM I HANS FESTLOKAL.

(Källarvalven under RiksWasabutiken)

Av Klubbmästaren:

Lördagen den 17 oktober mötte ca 40 st medlemmar upp i dyktankhuset för att dricka några öl samt prata om dykning och dykarminnen.

Nya som gamla, unga som äldre, kvinnliga såväl som manliga medlemmar minglade runt i tankhuset som vid detta laget var uppvärmt med element inköpta av sjöhistoriska museet, för att kunna hålla frostfritt under vintern. Vi får ju inte låta huset förfalla !!

Vinsterna i lotteriet fanns till påseende och en väl fylld bar med öl samt viner fanns naturligtvis iordningställd.

Då tiden går fort när stämningen är hög blev det bråttom till Djurgårdfärjan, vi skulle passa den sista som gick kl 1750 in till slussen.

Väl framme var det bara några hundra meter upp till Rikswasa butiken där vi av Sven Nahlin fått låna hans festlokal, i vilken vi hade vårt möte, filmvisning samt förtäring.

Mötet blev långt då många frågor togs upp. Det behandlades bl.a vilka aktiviteter som föreningen skall stå för/göra i samband med öppningen av huset under helgen den 29-30/5. Då pågår även skärgårdsmässan med alla sina stånd båtar mm. Gissa om SDHF uppvisning i klassisk tungdykning med handvevad pump kommer att dra till sig uppmärksamhet !

Efter mötet visades filmer bl.a "Röjdykare 1-3" från slutet av femtiotalet där vi bl.a uppfattade en ung Bo Cassel, som instruktör vid tanktoppen Efter filmerna intogs smörgåstårten som var beställd, den var mycket god men dock för liten

för ett gäng hungriga dykare. Detta tog dock medlemmarna igen genom att för första gången tömma klubbmästarns bar !

I lotteriet vann Johan Tollenius 1:a priset, boken "A Pictorial History Of Diving" med underbara foton och text om det mesta inom dykeribranchen, den går lös på ca 1000 kr så det var en bra vinst !

2:a priset vann Erick Hakulinen, boken "Papa Topside" som berättar om Capt. George F Bond och Sealab försöken. 3:e pris vann Nagamon Andersson. 4:e pris ocirkulerade frimärken med dykarhjälmarna vann Håkan Larsson.

Ove Dahlstedt vann "tröstpriset" en dykarnyckelring.

En del av priserna kan ses i texten !

REDAKTÖR ELLER HJÄLPREDA TILL "SIGNALLINAN" SÖKES.

Klubbmästaren behöver hjälp och framförallt material till tidningen om den ska bli bättre ! Det är bättre att försöka skriva något än att inte skriva alls ! Se på exemplet Rune Annander, vilkens historia ni kan läsa på följande sidor.

SÖKES : DYKERILITTERATUR.

Klubbmästaren söker alltid efter böcker, foton, tryck mm om dykeri och bärgning. Om ni har något till salu hör av er till klubbmästaren !

WEBSITE !

Föreningen håller på, med hjälp av Christina Nilsson, att starta upp en tjugsig website där information om föreningen, Signallinan och mycket annat kommer att finnas till beskådande.

SANDHAMMAREN, En bärgning utöver det vanliga var den vid Sandhammaren den var i många hänseenden spektakulär ,vattendjupet några decimeter när vi började , sanden vandrade hela tiden, ibland blev den grop vi lyckats åstadkomma helt fylld av blåstång vilket satte sig i munstycket samt i pumpens skovelhjul ,vattnet var i ständigt rörelse runt udden därmed också sanden ,den följde med lätthet med i sugröret till det sugmudderverk som ställts till vårt förfogande ,det skulle med andra ord inte vålla oss några större problem att komma ned till flygplanet en jättelik flygande fästning en B 17 Halifaxbombare som vid bombning av Berlin måndagsnatten den 23 augusti 1943 bliver svårt skadad, en kulkärve träffar akterpartiet ,när vi söker bärga den ligger den 6 meter under sanden ,enligt besättningen innehåller den också 4 bomber vägande vardera 250 kg stycket året för bärgningen är 1973 planet har alltså legat där i 30 år ruvande på sina bomber under de badandes fötter ty detta är en omtyckt sandstrand med kilometervis av vita sandstränder,nu klagar emellertid de badande emellanåt på att barnen skär sönder sina fötter på uppstickande lättmetall - plåtar därför har beslut fattats ,planet skall bort och med det de bomber som eventuellt ligger kvar ,enligt besättningen fyra stycken kvar .

Tillbaka till 1943 samt "Attack mot Berlin" !

700 plan lyfter från sina baser i England det är natten mellan måndagen den 23 och tisdagen den 24 augusti .De allierade inleder en ny strategi för att tvinga Nazityskland på knä terrorbombning .

De sjuhundraplanen bär en dödsbringande last av spräng samt brandbomber ,deras mål denna gång är Berlin härifrån styrs den tyska krigsmakten .

Tysklands alla innevånare hör de mullrande planen som på hög höjd kommer in över landet ,till landets innevånare hör också de koncentrationslägerfångar ,tvångsarbetare ,husmödrar, vanliga arbetare samt soldater och gestapomän för att inte tala om de barn som inte redan rekvirerats ut till fronten .

De tungt lastade flygmaskinerna tar sig längre och längre in i landet i riktning mot Berlin ,Tyskt jaktflyg går upp för att försöka försvara huvudstaden emot den armada av bombplan som tränger fram ,den består av Halifaxbombplan ,Wellington,B 17 Lancaster vad allt de nu heter ,bombplanen har kulsprutor samt skydd av allierat jaktflyg ,de allierade förlorade den natten femtioåtta bombplan ,tyskarnas förluster vet man inget om .

Ombord på vårt plan med en besättning på sju man utsättes man för två tyska jaktplans beskjutning just vid inflygningen över Berlin under stark strålkastarbelysning från marken den tunga maskinen är inte så lättmanövrerad att piloten Smith kan skaka av sig uppvaktningen ,stjärtpartiet med roder träffas av en kulkärve . Kulspruteskyttarna ombord på Halifaxplanet skjuter mot jaktplanen ,de försvinner kanske har de upptäckt ett nytt offer, ser de att planet är allvarligt skadat eller vad är anledningen ,trots det skadade rodret lyckas piloten hålla planet på rätt kurs man är inne över Berlin .

En order lyder släpp bomberna !

Men mekanismen för bomberna strejkar man har fyra bomber kvar försöker manuellt att med händerna frigöra dem det lyckas inte .

Piloten Smith får tänka på att försöka taga sig ut ur Tyskland ,han kan räkna ut att han aldrig förmår hålla planet i luften tillbaka till England återstår att söka sig över Östersjön till Sverige ,han har då som mål den skånska kusten .

Klockan tre och trettio hör man motorljud utanför Sandhammarens fyr i sydöstra Skåne ,det svenska luftvärnet öppnar eld,inte för att skjuta ned planet bara varna att man nu är på väg in över vårt territorium ,Sverige är neutralt men fredar sitt land mot inkräktare från båda sidor .

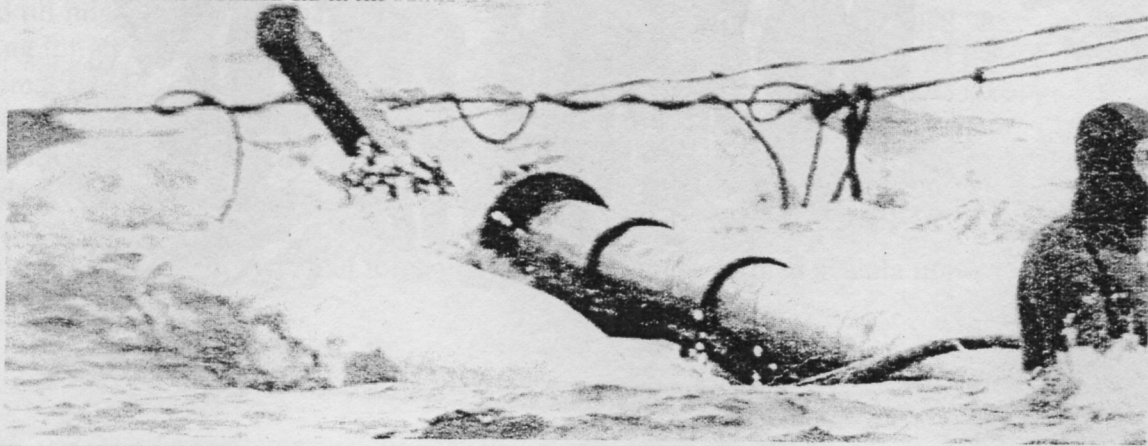
Piloterna känner till detta ,trots de över världen kända Boforskanonerna träffar man aldrig målet ,nödlandning blir nödvändig .

Det tunga planet det är 25 meter långt 34,5 meter brett väger ca.35 ton.men flyter i den lugna sjö som råder denna natt ,till land är det ca. 1 kilometer ,besättningen räddar sig snabbt ut ur planet och ned i en gummiflotte .

Fyrpersonalen samt några militärer sjösätter Sandhammarens gamla livräddningsbåt av kärnek ,de möter gummifloten några hundra meter från stranden.

Flygarna är räddade men ändå lite osäkra det går ju rykten bland de allierade att man är tyskvänlig här i landet ,sneglar mot militärerna som riktar sina maskingevär mot dem ,myningarna pekar hotfullt mot flygarna ,men de tas väl om hand ,spänningen går snabbt över ,de utsättes för förhör av lokala polisen var efter de transporteras till ett läger utanför Falun ,de släpps tillbaka till England där de deltagar i ett trettio-tal uppdrag innan krigsslutet .

Nu till 1973 samt bärgningen av resterna av ett Halifaxplan ,dykare från marinen har varit här före oss ,de har plockat bort motorerna så att det som återstår är i stort skrovet med kulsprutorna samt de omtalade bomber man ej lyckades fälla över Berlin ,på platsen för bärgningen var det rent misserabelt det enda omklädningsrum inför dykningarna som stod att uppbringa var ett fort där vattnet ibland vid ostlig storm stod flera decimeter på golvet ,flotte för dykningen bestod av några fälltankar för flygplan påtagning av skor,vikter samt hjälm blev därför ett äventyr man aldrig visste hur det skulle avlöpa .

I skydd för vindarna och sjögången bakom betongfortet där stod sugmudderverket det har en sugkapacitet på ca 50 kubikmeter i timmen .

I första hand skall man nu frilägga planet och tömma det på all sand därefter bärga resterna av planet samt de bomber som finnes kvar .

Det är nu inte så lätt ,planet kanske i stort är frilagt ena stunden när så tången eller sanden vandrar in från havet utanför är gropen åter fylld ,det är till att börja om igen samtidigt är man i början orolig för att sugmunstycket skall träffa bombernas noskoner som enligt expert utlåtande ,vi hade två man , kaptener från flygvapnet som kontrollanter under hela tiden med oss ,de säger att en obetydlig stöt kan utlösa tändningen ,att tillse att man själv inte ställer till med en rejäl smäll går kanske att undvika sugröret som i sjöhävningen slår mot botten med otrolig kraft kan jag inte göra något åt,det är följaktligen med spänning man för sugröret fram över botten väl medveten om att om det smäller så får man en snabb hädanfärd .

Till hjälp har man det så kallade Zetterström-munstycket för att spola fram sanden till sugen vilket inte är direkt nödvändigt då sanden rinner av sig själv ,det går dock inte att lägga ifrån sig då det snabbt gräver ned sig i botten på grund av de bakåtriktade vattenstrålarna .

Ortsbefolkningen säger att det är omöjligt att bärga planet och visst kan det se hopplöst ut ibland med den sand och den blåstång som hela tiden rinner till ,det var kanske ev den anledningen tidigare bärgnings försök uppgavs ,eller var det på grund av risken att utlösa bomberna ,samhället skall utrymmas när vi får fram bomberna är det sagt ,det lär bli en rejäl smäll när 1 ton sprängmedel frigöres.

Det första bärgningsförsöket inleddes redan dagen efter kraschen ,med båt försökte man dra det mot land ,det fastnade dock i sanden ,andra försöket med hästar ,det blev därefter nya försök med bandtraktor ,planet fastnade totalt i sandens grepp ,

man gav inte upp de fyra Rolls-Royce motorerna bärgades ,kvar var nu flygplanskroppen med kulsprutor samt eventuella bomber man hade lyckats frilägga en del av den ena vingen ,under 28 år är så planet gömt i sanden men så 1971 blir överdelen av en vinge åter synlig det väcker uppseende bland badgäster men ortsbefolkningen tager det hela med ro de minns haveriet 1943.

Marinen gör en del bärgningsförsök men ger upp efter en tid ,man begär anslag för bärgningen av bomber samt av flygplansresterna får ett belopp beviljat därmed är nya försök igång sugpråm anländer det är sent på året september 1973 de första försöken göres på ett för sugpråmen vanligt sätt den ligger på vattenytan ovan flygplanskroppen men sjöhävningen sätter stopp för denna metod det är sällan lugnt kring udden i synnerhet denna årstid det går ofta vita gäss på vågtopparna samtidigt är det svårt att ligga still på plats ,följden bliver att man drager sugmudderverket upp på land i lä av fortet ,vi lägger sugslangen ut till platsen där vi hänger själva sugmunstycket under några falltankar för flygplan ,tången som samlas i hålan är ständigt ett problem när den vandrar in från havet är vi maktlös ,det bliver stopp i sugen ,på ett ögonblick är så gropen fylld med sand det är åter ett djup på kanske sjuttio centimeter vi börjar emellertid få upp en del från planet det visar sig att nitarna i plåtskarvarna rostade så att man med bara händerna kan plocka bort plåtar ur flygplanskroppen ,det bliver på stranden en liten hög av aluminiumplåtar det skall gå tillbaka till England för att man där skall försöka sammanfoga dem igen man har för något museums räkning gjort tidigare försök bland annat har man bärgat något plan i en Norsk insjö .

En radie på drygt kilometern skall avspärras då vi finner bomberna militär skall placeras ut runt området kring Sandhammarens fyr de boende i området skall utrymma sina fastigheter och fritidshus ,det skall bara vara vi på platsen ,arbetare samt desarmeringspersonal inom området .

Vi arbetade under fel årstid ,under verkligt dåliga förhållanden ,under tidspress då det när som helst kunde komma hård ostlig storm och radera allt men vi hade en optimist med oss åtminstone ,på ytan kapten Göte Adert från F 10 han övervakade bärgningen hans uppträdande stärkte oss alla under bärgningen som enligt vissa tidningar då var Sveriges farligaste jobb med hänsyn taget då till de bomber som vid beröring närsomhelst kunde detonera .

Ortsbefolkningens förespående att vi inte skulle klara en bärgning kom emellertid på skam ,det sporrade mig till att arbeta många timmar per dygn ibland också under nätterna då det i allmänhet var lugnare så äntligen efter många timmars slit ,min son hade hela tiden varit mig behjälplig ,lyckades det oss att frilägga hela resterna utav det som återstod av flygplanet ,jag lät omgående sända någon att väcka Fäger som gått till sängs på kvällen för att kunna gå på tidigt på morgonen ,vi gick skift ,nu gällde att sätta in alla krafter för att kunna få upp resterna av planet ,när Fäger kom ned till mig i vattnet fick han fortsätta suga runt planets bakparti själv tog jag en slang för att suga rent inuti planet ,allt gick så otroligt bra denna natt efter ett par timmar kunde vi så hala i land resterna ,vi hade under nattens gång bildat oss en uppfattning att några bomber var inte kvar ,på något sätt hade besättningen lyckats i sina försök att frigöra bomberna ,kanske hamnade de trots allt över Berlin kanske ligger de på djupare vatten utanför Sandhammarens fyr .

Kapten Aderth samt hans manningar utförde noggranna mätningar med detektorer på platsen ,några utslag av metall förekom dock ej ,vi kunde därmed avsluta uppdraget.

Rune Annander

– Jag har lovat människorna i Novozybkov ett sjukhus av svensk standard och det ska jag stå för, om jag så ska dö på kuppen

Han riskerar sitt liv för att hjälpa

Av Monica Antonsson

Så säger Sven Nahlin som får god hjälp av lejonbröderna i Järna likväl som Lions i Högalid och en lång rad andra godhjärtade givare.

TJERNOBYL

I en serie artiklar skildras livet tolv år efter härdsmältan i Tjernoby.

Tidigare artiklar: 19/9, 26/9, 3/10, 10/10, 17/10.

Sven Nahlin har ett förlutet som dykare flitigt anlitad av Stockholmspolisens. Vid sidan av det ordinarie jobbet hittade han och bärgade regalskeppet "Rikswasa".

Sedan arkeologerna fått sitt, tillverkar han souvenirer av virket som förra hustrun Ingrid säljer i hans butik i Gamla stan. Därmed får han tid över för välgörenhet som alltid har varit hans passion.

I minst 30 år hjälpte han blinda, skapade föreningen Blinda Barns Utveckling (BBU) och utbildade många blinda ungdomar till dykare. I Stockholms nattsvarta vatten är synen ingen direkt tillgång.

Rustat en hel stad

Likaså har han och vännen Gösta Dahlström i Lions Club i Trosa i många år kört hjälpsändningar till barnhem och barnfångelser i Estland. En hel stad – Tappa – har de rustat upp därborta.

– Av en händelse kom jag i oktober förra året till Novozybkov i södra Ryssland. Det är en liten villastad som kunde ha varit kurort för turister om den inte varit radioaktiv. Människorna försöker leva som vanligt trots att dubbelt så många dör och hälften så många föds jämfört med före Tjernobykatakstrofen 1986.

Borgmästaren i Novozyb-

kov såg till att det blev gudad tur på stadens skolor, barnhem och sjukhus.

– Jag kom in på en avdelning med nio flickor i tolvårsåldern. De hade levercancer allihop på grund av sin radioaktiva miljö. En liten flicka stack sin hand i min, log och sa: "what's your name, sir?" Jag var tvungen att gå ut, tårarna rann utför mina kinder. Det känns hårt att ingen av de där flickorna har en chans.

Just den här dagen fick sjukhuset in ett hittebarn som hårt lindad på ryskt vis togs omhand av personalen.

– De flesta hittebarn är missbildade eller på annat sätt skadade av radioaktiviteten, säger Sven. Föräldrarna lämnar bort dem, så snart de ser att de är sjuka. Det är svårt nog ändå att dra sig fram i Novozybkov.

Började planera direkt

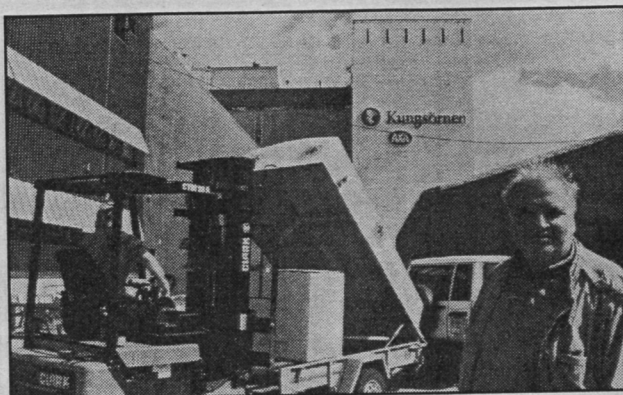
Sven hann knappt komma hem igen, förrän han började planera sin första hjälpsändning till Novozybkov.

Olika sjukhus och vårdhem bidrog med utranterade sängar och annan utrustning och Kungsörnen i Järna bidrog med spagetti, makaroner, havregryn och ris.

Insamlingsgruppen i Gribbylund i Täby har dessutom bidragit med hundratals säckar rena, sorterade kläder och från infanteriet i Kungsängen kom 21 pallar sjukvårdsmaterial.

– Tre långtradar avgick från Järna i mars månad, säger Sven Nahlin. Och i juni körde vi iväg två till med bland annat en svensk, nedlagd ögonklinik med laserkanon. Härmed dagen skeppade vi iväg en hel röntgenavdelning och apparatur för mammografi.

Sven Nahlins största problem är transportkostnader-

Kungsörnen i Järna bjuder barnen på sjukhuset i Novozybkov på spagetti och makaroner. I samband med varje långtradartransport får Sven Nahlin hämta flera ton pasta på fabriken.
Foto: Monica Antonsson

na på 25 000 kronor per bil. Tack vare lionsklubbarna har det fungerat hittills, men klubbarna har ont om pengar och fler sponsorer behövs.

Tekniker saknas

– Det enda som saknas just nu är tekniker som kan montera upp röntgenutrustningen där borta. Prislappen för det kommer att sluta på omkring 300 000 kronor men vi har gott hopp att ihop pengarna tack vare Lions.

Till våren åker Sven över Östersjön igen, den här gången tillsammans med Rolf Sundewall i Åkersberga som läst om Tjernobylys barn och som skänkt en katastrofambulans till sjukhuset i Novozybkov. De skulle egentligen rest i oktober men läget i södra Ryssland är just nu för allvarligt.

– Sjukvårdarna där borta kommer att bli jättegglada, säger Sven Nahlin. De kör omkring med patienterna på lite wellpapp i en skranglig, gammal skåpbil. Tills vidare säljer vi klistermärken för "Tjernobylys barn" på gator och torg för 50 kronor styck. De ska ju ha råd att tanka ambulansen också.

4:e Priset

Förslag till
Handlingsprogram för Dykhuset, Galärvarvet

Arbetsgrupp för Dykhuset och Dykhistoriska samlingarna:
Bert Westenberg, SM, projektledare
samt representanter för Dykerihistorisk Förening (nedan DHF)
I vissa ärenden går Hans-L Ohlsson eller Eva Berglund in.

Arbetsgrupp för Pannhuset
Hans-Lennarth Ohlsson, SM, projektledare
Eva Hult, kontakt med gymnasier o likn.
Leif Sällqvist, VM
Gunnar Eriksson, VM

Nedanstående är ett förslag med alternativ till framtida verksamheter med och i Dykhuset som centralpunkt. Gällande Dykhusets historia hänvisas till den publicerade rapporten. Här ges förslag till insamlingspolicy för dykerihistoriskt material som INTE avses ingå i Sjöhistoriska museets samlingar.

De två fastigheter som berörs kallas nedan bara Dykhuset och Pannhuset.

Dykhuset

Dykhuset bör så långt som möjligt bevaras och återskapas till sitt senaste bruksskick. Detta innebär att inventarier underhålls liksom byggnaden i sig. Förändringar av interiören dokumenteras och saknad apparatur försöker återfinnas eller ersättas. Huset blir då i sig ett museum, men ett museum med många fler möjligheter.

Som förslag är att Per Ehnwall blir "hustomte" dvs avsätts som museitekniker med ansvar för såväl själva huset som inventarier och föremål enligt nedan.

Museet i Dykhuset bör kunna bestå i dykeriföremål, fra dykarutrustningar. Dessa kan hängas på väggarna utan att de för den skull förstör intrycket av Dykhuset.

Det borde vara möjligt att undersöka tankens kondition och grundläggning. Går den att fylla med vatten?

Kan man på ett säkert sätt använda tanken för uppvisningar kombinerat med visningar i sjön utanför?

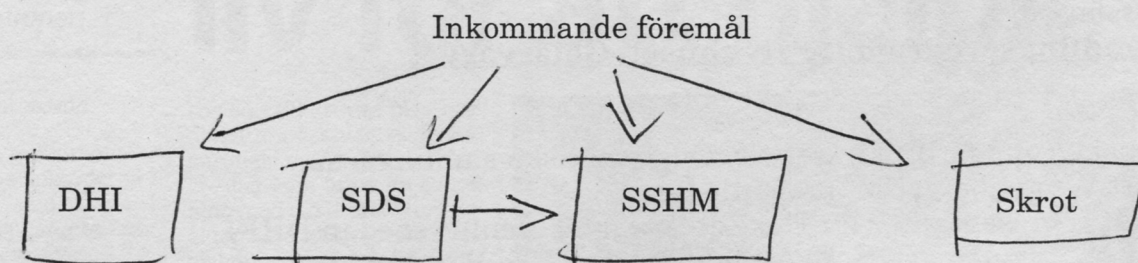
Finns möjlighet att inträtta låsbart utrymme för Per som kontor/verkstad?

Detta bör utredas av arbetsgruppen och DHF.

Ansvaret för ubåtsräddningsklockan Svea som står utanför Dykhuset bör ligga på Per E. Klockan "sköter sig själv" men bör någon gång då och då tvättas av.

Dykerihistorisk samling

Tillsammans med Dykerihistorisk Förening försöker museet bygga upp en samling med dykerihistoriskt material. Inkommande material skall indelas i tre kategorier och behandlas därefter enligt nedan:

För uppdelningen och insamlingen måste en arbetsgrupp bildas med representanter för museet och Dykerihistorisk förening. Från museet föreslår jag Bert Westenberg och Per Ehnwall. Hans-L Ohlsson eller Eva Berglund går in i de fall föremål skall tillföras museets egna samlingar.

DHI = Dykhusinventarier

Alla föremål som kan relateras till dykhuset eller insamlas för att komplettera dykhusets miljö förs upp på en inventarielista. Med inventarier hör då alla lösa inventarier och inte fasta installationer som el, vatten och dyktank. Men möbler, verktyg och dykarutrustningar som skall höra till huset skall inventarieföras.

SDS = Svensk dykerihistorisk samling

Föremål som är av dykerihistoriskt intresse förs även de upp på en egen inventarieförteckning. Dessa föremål är då av den karaktär att de ej direkt kan knytas till Dykhuset eller är så pass unika att man bedömer dem som museiföremål som skall accederas av SSHM. Föremålen i SDS kan mycket väl användas som reservdelar, renoveras fullständigt och om säkerheten så medger, användas vid uppvisningar.

SSHM = Föremål som skall accederas av Sjöhistoriska museet

Det kan finnas anledning att se över Sjöhistoriska museets samling av dykerihistoriskt material. Samlingen kan behöva kompletteras och bland det inkommande godset kan även finnas unika föremål som ej skall ingå i DHI eller SDS.

Gemensamt för alla kategorier

Sjöhistoriska museet är huvudman för alla tre kategorierna. För DHI i egenskap av hyresgäst och för SDS så länge vi är engagerade i Dykhuset. SDS kan dock senare komma att övergå till en annan aktör men då har vi i alla fall fört en riktig liggare över föremålen samt sett till att gränsen mellan denna samling och museets egen är klar.

Pannhuset

Den intilliggande fastigheten kallas pannhuset då ett av de två rummen helt upptas av en ångpanna. Vare sig fastigheten i sig eller pannan har något med Dykhuset att göra. Pannan är den sk donky-pannan som försåg pirerna med ånga och de inneliggande fartygen med värme. Det idag tomma rummet har varit förråd.

Pannan har inspekterats av Per Ehnwall och personal från Sankt Erik. Den befanns i gott skick och deras rapport bifogas.

För pannan ställde jag upp tre alternativ:

1. Pannan är helt sönderrostad och man bör överväga en skrotning. Rummet skulle då kunna användas som förråd, verkstad eller utställning för Dykhusets verksamheter.
2. Pannan är OK och bör bevaras på plats.
3. Pannan är OK och kan säljas mot att köparen får ut den ur fastigheten.

Enligt rapporten förefaller det som om pannan är OK och dessutom i mycket gott skick (givetvis beroende på att den är av MYCKET god årgång). Borde vi inte då överväga alternativ 2. Bevarande på plats och kanske även ett iståndsättande.

Ångbåtsredarna skriker efter behörigt folk och möjligheterna till utbildning. Pannhuset i kombination med Sjöhistoriska museet och isbrytaren Sankt Erik skulle kunna bli den perfekta plattformen för en sådan utbildning.

Pannan sätts istånd och provtrycks för godkännande. Det lilla förrådsrummet görs om till "maskinrum" med stationära fartygsångmaskiner. Vi har en compoud-maskin i dublett i samlingarna vilken torde kunna avföras. En encylindring ångmaskin kan inköpas, gammal eller nytillverkad. Tillgången på ledningsvatten gör en kondensor obehövlig. I samlingarna finns även en oaccederad ångdriven sk munduspump.

Pannhuset får då en egen funktion intill Dykhuset. Per finns på plats för skötsel och underhåll och Sankt Eriks personal finns tillhands vid körningar. Pannhuset och Dykhuset blir då en enhet med stora utvecklingsmöjligheter. Här följer vi då regleringsbrevets mål med inriktningen: bevara, förmedla, kunskapsuppbyggnad.

Skolklasser från högstadiet och gymnasiets driftsutbildningar borde få en given studiedag i pannhuset och kanske då med kommunal finansiering.

Pannhuset med maskiner igång och Dykhuset med samlingar och uppvisningar är en framtida publikmagnet, om än inte i vår huvudbyggnad, men liksom Båthall 2 som en av våra satelliter!

Finansiering

Dykhusets iståndsättande sker med föreningsmedel. Anslag 1997 för el och vattenanslutningar bör förbrukas 1998 eller jan-febr 1999. Ytterligare investeringar i fastheten finns fn inte.

Hyreskostnader på ordinarie budget. Beroende på verksamhetens utfall bör man kanske förnya kontraktet efter de första 3 åren.

Per Ehnwall på ordinarie lönebudget.

Extrautgifter för Per på föremålsavdelningens ordinarie budget. Här ryms dock inte medel för iståndsättande av SDS relaterade föremål. Dessa måste få en annan finansiering då museets egna medel skall gå till våra egna föremål. SDS kan ju i framtiden komma att få en annan huvudman.

Iståndsättande av panna enligt alternativ 2 bör finansieras externt med bla föreningsmedel. Rederier och skolor bör kunna bidra med medel beroende på intresset av en sådan anläggning.

Stockholm 1998-11-10

Hans-Lennarth Ohlsson
tf avdelningschef
Föremålsavdelningen

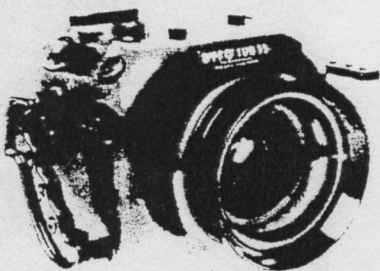
Per Ehnwall
museitekniker
Projekt Dykhuset

Sändlista

Anders Björklund
Bert Westenberg
Maths Rigelius
Leif Sällqvist
Dykerihistorisk förening

DYFO SUB 35 Kamerafodral

För alla 35 mm systemkameror.
Även många med motor, winder och sportsökare.
Alla objektiv passar. — Ett riktigt proffshus till bra pris!

DYFO® SYSTEMS

Du tänker väl inte köpa blyxt per kilo!?

— Nej! Välj **DYFO SL 32**.

Den kompakta blyxten med de smått fantastiska egenskaperna som med kraft lyser ut konkurrenterna. Blyxt-huvudet väger endast 340 g! DYFO SL 32 passar alla kamerafodral och Nikonos. Tål att jämföras med vad som helst, t.o.m. priset!

Vi har även armar och tillbehör. Hör med Din dykbutik, eller direkt med oss för broschyrer, priser m.m!

DYFO COM SUPER och DYFO MINI COM

Två förstklassiga dyk-telefonsystem av absolut driftsäkraste typ för en eller flera dykare. Passar AGA, Technisub m.fl.
— Många special-egenskaper och servicefri funktion ger bästa totalekonomi säger nöjda användare!

DYFO, PL 7718, 439 00 ONSALA Tel. 0300-263 57

NYHET! 3 ÅRS GARANTI!

Sponsor till SDHF

Björn Borg
Klövervägen 11
167 53 Bromma
Tel och fax: +46-(0)8-25 88 94
mobil: 0707-55 60 51
e-mail: bjorn.borg@swipnet.se

1998-12-01

Röjdykarbroder

Vid flera tillfällen har ett antal av gamla och unga vänner inom röjdykeriet frågat mig om jag kunde tänka mig att ta ansvar för att underlag samlas in för att göra en minnesbok i likhet med tex Minsveparboken om Röjdykarverksamheten genom åren. Man har även frågat om jag kunde tänka mig att "författa" en sådan bok. Jag har faktiskt dragit på det, trots att det känns spännande att göra den därför jag vet hur mycket arbete det innebär att genomföra ett sådant här projekt. Jag har därutöver haft en del annat att göra. Men ..... jag har slutligen bestämt mig. Nu sätter jag igång.

Då måste jag börja med att samla in det som finns ute i landet i huvudet på några, på pränt på papper och foton hos andra. Jag skulle vilja att det fanns en skrift om röjdykarverksamheten framme vid 50-årsjubileet.

Alla har något att ge. En del tillhör den pionjärsskara som var med från början och vet hur det lätta dykeriet en gång började. För oss som inte var med då är det oerhört intressant att få veta hur verksamheten började. Vilka var det som for över till USA? Vad var de med om där? Hur kom Anselm till? Hur var verksamheten på Björkö? Vilka som var de första eleverna. Som du ser har jag en hel del frågor till dem som var med från början och det finns naturligtvis ännu fler att ställa.

Även Du som kom in i verksamheten långt senare har mycket att ge. Det är intressant för oss alla att få veta när olika system introducerades. Hur var det att få byta till ny och modernare utrustning. Tänk på att det som inte känns som gamla fina skrönor och historier nu blir det om några år. Det gäller att samla in minnen medan de finns.

Jag önskar en blandning av riktiga fakta och glada och kanske tokiga historier. Jag behöver veta en del om dykmaterielen och inte minst några av alla dessa historier och episoder (glada, tokiga och kanske även sorgliga) och skrönor som cirkulerar i de yngre dykarkretsarna så snart de talar om att de har hört hur det gick till förr, dvs på Hamiltons tid.

Det finns massor att berätta, det är egentligen bara att komma igång. Fotografier och tidningsklipp är naturligtvis mycket värdefulla i det här sammanhanget.

Jag önskar att alla som nås av detta brev svarar på något sätt. Har Du inget annat så tala om för mig när Du tjänstgjorde, vem som var din skol- eller förbandschef. Vilket eller vilka fartyg Du tjänstgjorde i när Du lämnat utbildningen. Berätta vilka som Du kommer ihåg av dina kamrater. Dra någon historia om dem. Du har säkert sprängt eller desarmerat någon mina, bärgat någonting intressant eller fiskat hummer och krabba på den tiden då det var tillåtet.

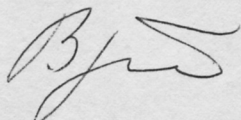
Berätta gärna om speciella uppdrag som varit särskilt spännande eller intressanta. Det viktiga just nu är att jag får kontakt med Dig. Om alla gamla och nya röjdykare ger något kan det här bli något verkligen häftigt.

Det är naturligtvis viktigt att skolchefer, instruktörer, läkare, matrielredogörare m fl hör av sig.

Hjälp mig dessutom att få nya kontakter. Vet Du någon som Du tror har något att berätta, ge mig hans namn och adress om Du har den.

Hör av Dig! Jag behöver Din hjälp!

Med varma hälsningar

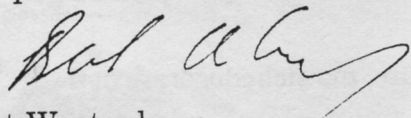

Protokoll fört vid möte angående Dykhuset 1998-09-22

Närvarande   Anders Björklund
                              Lars Gustafsson
                              Maths Rigelius
                              Bert Westenberg
                              Hans Örnham

- Museichefen hälsade välkommen och redogjorde för museets engagemang i Dykhuset.
Museet hyr fastigheten av Kungl Djurgårdsförvaltningen för 30 000 kronor per år. Med medel från museets stödförening har SM till dags dato bekostat upprustning av huset till ett belopp av 150 000 kronor. Museichefen föreslog att man skulle tillskriva Generalinspektören för Marinen, Marincentrum.
- Maths Rigelius redogjorde för vidtagna åtgärder i Dykhuset. Golvet på övervåningen har reparerats. Hela elnätet är genomgången och kompletterat med några nya vägguttag. Nytt elabonnemang har tecknats. Museet har införskaffat ett antal flyttbara elektriska radiatorer för underhållsvärme. Aerotempen har testats och fungerar tillfredsställande. Vattenfrågan är tyvärr ännu inte löst. Förhandlingar pågår mellan Kungl Djurgårdsförvaltningen och Stockholm Vatten. Undersökning av status och historiskt värde på ångpannan i byggnaden i anslutning till Dykhuset pågår.
- Örnham, Gustafsson och Westenberg presenterade olika planer för framtida aktiviteter i och kring Dykhuset. Förslag finns på guidade turer i huset. Vidare planeras dykaktiviteter med utrustning från olika tidsperioder i anslutning till anläggningen.
Utrustning som inte direkt hör till byggnaden kommer att föras över till museets magasin i Torsåker. Tanken är att återställa Dykhuset i det skick det var i samband med att dykverksamheten flyttades ut till MDC i Hårsfjärden. Om ångpannan skrotas/flyttas kommer utställningar med olika teman kring dykningens historia att kunna visas i dessa lokaler.
- Den 17 november 1998, 18.30, kommer Svensk Dykerihistorisk Förening att tillsammans med personal från Sjöhistoriska museet att diskutera lämpliga arbetsuppgifter för den närmaste tiden. Från museet deltar Hans-Lennarth Ohlsson och Bert Westenberg. Mötesplats — Dykhuset.
- Nytt möte inom arbetsgruppen Dykhuset hålls tisdagen den 1 december 1998, 14.00, i museichefens tjänsterum.

Vid protokollet

Bert Westenberg
1:e intendent

Stockholm 1998-10-19

Medlemmarna har samlats för att fukta sig ! Dock endast invärtes väl ?

**Ordförande har ett samtal med en annan ordförande !
Hans Örnbaden samspråkar med Per-Einar Strömme ordf. i LM-Dyk.
Blir det föredrag nu ?**

Det gäller att inte gå för långt ifrån vattenhållet !

Hans Örnhagen, Lennart Kattel, Stig Johansson samt Johan Tollenius samtalar om dykning.

Per-Einar med sin Marianne samtalar med Ulla Dahlstedt och Helena Kuukankorpi, det är roligt att vi får se fler och fler tjejer på våra möten !

Nicklas Holmström med kompis beskådar vinsterna i lotteriet som ligger utlagda för påseende.

Framme vid podiet, i Nahlin's källarvalv under Rikswasa butiken, sitter Lennart Katell för tillfället mötessekreterare och ordförande Hans Ö.

Medlemmarna sitter bänkade i valven, som har anor från 1300 talet, det ger stämning till ölen det !

Håkan Larsson, Helena Kuukankorpi, Dieter Hoffsummer samt Hans Kalla lyssnar andäktigt på vad mötet har att säga !

Klubbmästaren, Lars Gustafsson, riggar filprojektorn för att visa filmerna "Röjdykare 1-3" från slutet av femtiotalet bl.a. kunde Bo Cassel tydligt urskiljas.

Mats Odenstig och Håkan Larsson mfl. Samtalar lite under kaffet med wienerkrans, som det fanns gott om !

Jaan Joandi den stackarn fick vakta baren mest hela kvällen. Håkan Larsson och Johan Tollenius ha satt sig på första parkett !

Medlemmarna njuter av atmosfären, minst 1 bar övertryck ! i källarvalven.

Festlokalen går att hyra av Sven Nahlin för fester mm. Ett litet tips !

Tyvärr var det lite snålt med smörgåstårtan som serverades, det ska dock bli bättre med mat till årsmötet lovar klubbmästaren !

Den välfyllda baren lyckades medlemmarna även med att dricka torr under kvällen !

Det var första gången under hitillsvarande möten med SDHF !

Här är grabbarna som var kvar längst !

I alla fall så länge som det fanns öl kvar i baren !

Håkan Larsson i samtal med Mats Andersson från UV-Konsult i Sundsvall.

Mats som hade annat engagemang i Stockholm, kom sent till mötet, men kom i alla fall ! Bravo !

Lennart Kattel beundrar första priset i lotteriet " Pictorial History Of Diving" en mycket trevlig bok som pryder vilken dykerihistoriskt intresserad persons bokhylla som helst !